

ANOR MEVASINING FOYDALI XUSUSIYATLARINING TAHLILI

Turg'unova Laylo Ramil qizi

Toshkent-kimyotexnologiya instituti Shahrisabz filiali talabasi

E-mail: ramilovnalaylo@gmail.com

Raxmonov Erkinjon Komil o'g'li

Toshkent kimyotexnologiya instituti shahrisabz filiali assistenti

E-mail: raxmonoverkin8519@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada anor mevasining shifobaxshligi, undan olinadigan mahsulotlarning foydali xususiyatlari yoritilgan bo'lib iste'mol qilishda inson salomatligidagi o'rni haqida ma'lumot keltirilgan.

Kalit so'zlar: Anor, anor pulpasi, diuretik, kazake.

ANALYSIS OF THE USEFUL PROPERTIES OF THE POMEGRANATE FRUIT

Turgunova Laylo

Student of Shahrisabz branch of Tashkent Chemical-Technological Institute

Rakhmonov Erkinjon

Assistant of Shahrisabz branch of Tashkent Chemical-Technological Institute

Abstract: In this article, information is given about the role of pomegranate fruit in human health, and the useful properties of the products obtained from it are highlighted.

Key words: Pomegranate, pomegranate pulp, diuretic, kazake.

Anor (*Punica granatum L.*) Anordoshlar oilasi (*Punicaceae Horan*) va Anordoshlar (*Punica*) turkumiga kiruvchi subtropik o‘simlik turi bo‘lib, 2 ta turni (*P. granatum L.* va *P. protopunica Balf.*) o‘z ichiga oluvchi 1 ta avlodan (*Punica L.*) tashkil topgan. Shuningdek, *Punicaceae* oilasi dastlab *Lythraceae* deb nomlangan. Anor taksonomiya nuqtayi nazaridan *Myrtales*, ehtimol *Saxifragales* tipiga kirishi taxmin qilingan. Anorning K.Linney tomonidan ilmiy nomlanishi-*Punica granatum* lotin tilida “pomum”-“olma” va “granatus”-“tanlangan, saralangan” so‘zlaridan olingan. Sobiq Ittifoq davrida Qrim yarim orolida joylashgan Nikitin botanika bog‘ida yig‘ilgan anorning botanik kolleksiyasi tarkibi 340 ta navni tashkil qilishi qayd qilingan. Jumladan, ushbu kolleksiya tarkibida Erondan keltirilgan “Holva”, “Sharodi”, Yaponiyadan keltirilgan pakana-“Punicagra natumvar”, Amerika dan keltirilgan urug‘siz-“Vanderful” anor navlari saqlanadi.[1.7]

Anorning asl vatani Eron va unga yondosh bo‘lgan mamlakatlar bo‘lib u qadimgi Misr va Yunoniston, Italiya hamda Iroqda ham yetishtirilgan. Eron davlati anor mevasini eksport qilishda dunyoda yetakchilik qiladi, eksport bo‘yicha keyingi o‘rinni esa Hindiston egallaydi. Anor mevasi oziq-ovqat hamda dorivorlik xususiyatlariga ko‘ra qadimdan qadrlanadi. Anor mevasining xususiyatlari shundan iboratki, inson immunitetini kuchaytirib, tananing turli infeksiya va viruslarga qarshi kurashishini kuchaytiradi, insonga sog‘lomlik va chiroy, quvvat hamda tetiklik baxsh etadi. Ayniqsa, e‘tiborlisi shundaki, anor saraton va yurak qon-tomir kasalliklarining oldini olishi mumkin. Anorning mevasi donalari va har xil organlari to‘qimalari tibbiyotda ahamiyatga ega bo‘lishi bilan birga, tanasi bo‘laklaridan har xil bezaklar tayyorlashda ishlatiladi. Anorning mevasi mineralli manbalarga, vitamin, antioksidant, biologik faol kaliyli birikmalarga boy.[1.4; 3.3]

Anor mevasi juda mazali va foydali. Anor tarkibida A, B₁, B₂, C, E, PP vitaminlar mavjud. Qimmatbaho tarkibi tufayli u xalq tabobatida qo‘llaniladi.

Yallig‘lanishga qarshi, antiseptik, tonik, diuretik xususiyatlarga ega. Anor sharbatini muntazam iste‘mol qilish gemoglobinni oshirishga yordam beradi va qonga foydali ta‘sir ko‘rsatadi. Anor pulpasi aterosklerozning oldini oluvchi profilaktika

hisoblanadi. Anor mevalari gipertenziya uchun, qon bosimini pasaytirish uchun ishlatiladi, foydali ta'sir ko'rsatadi. Meva va qobig'i diareya, kolit, ovqat hazm qilish tizimining faoliyatini yaxshilash uchun ishlatiladi. Bundan tashqari, anor diabet bilan og'rikan odamlar uchun foydalidir. Bu qon shakar darajasini pasaytiradi va insulin o'rnini bosadi. Meva va qobig'ida taninlar va organik kislotalar mavjud, shuning uchun tomoq og'rig'i, stomatit va gingivitni davolash uchun o'simlikning bu qismlaridan qaynatmalar tayyorlanadi. Anor sharbati bilan tomoq va og'iz bo'shlig'ini shamollash bilan yuvish tavsiya etiladi, chunki uning tarkibida og'riqni yengillashtiradigan taninlar va mikroblarni o'ldiradigan kislotalar mavjud. Meva xavfli o'smalar uchun ham tavsiya etiladi. Bu immunitetni yaxshilaydi va gormonal darajasini normallantiradi. Peel antigelmintik xususiyatlarga ega. Oshqozon-ichak trakti ishini normallashtirish uchun barglardan dorivor choy tayyorlanadi. Suyaklarda tanadagi gormonal uzilishlarni bartaraf etadigan yog'lar mavjud. Gullarning qaynatmasi ko'karishlar, yaralar, sinishlar, oshqozon yarasi va yotoq yaralari uchun ishlatiladi. Shifo beruvchi qaynatma og'riqli joylarni ishqalaydi. Peel E. coli, sil tayoqchasi, xolera vibriionlari va boshqa patogen bakteriyalar rivojlanishiga to'sqinlik qiladigan ko'plab dori vositalarining bir qismidir. Gemoglobinning past darajasi bilan kuniga bir necha marta yarim stakan anor sharbatini ichish tavsiya etiladi. Stress va qo'zg'aluvchanlikning oshishi bilan choyga quritilgan meva bo'laklari (hujayralar) qo'shiladi. Ular dam olishga va uyquni yaxshilashga yordam beradi. Erkaklar uchun anor mevalari prostata saratoni va jinsiy quvvatsizlikka qarshi profilaktika hisoblanadi.[1.28; 4.3]

Kazake AQShning eng sovuq qishli hududlarida ekish uchun eng chidamli nav sanaladi. Bu nav asli O'zbekistondan keltirilgan. Kazake yopiq gulkosaga ega. Bu xususiyat yorilishdan saqlaydi. Bu nav AQShda 6 ta mintaq (shamolli joylardan tashqari) -18°C dan -20°C gacha bo'lgan haroratda o'sishi mumkin.

Sovuqqa bardoshlilik	Yaxshi
Zararkunanda va kasalliklarga chidamlilik	Yaxshi
Qurg'ochilikga bardoshlilik	Juda yaxshi
Issiqqa bardoshlilik	Yaxshi
Namgarchilikga bardoshlilik	Juda yaxshi
Quyoshga bardoshlilik	Yaxshi
Soyaga bardoshlilik	Kam
Tuzga bardoshlilik	Biroz
Tikanlar	Yo'q
Tuproq turi	Yaxshi suvsizlantirilgan
O'z o'zini changlatuvchi	Ha

Mevaning xususiyatlari: Katta sariq, pushti va yashil po'stloqli meva. Po'stloq o'rtacha qalinlikda. Katta to'q qizil donli, shirin ta'mli va o'rtacha qattiq urug'li meva hisoblanadi. Hosili yuqori bo'lgan meva yuqori sharbat miqdoriga ega 45%. Meva yorilishiga chidamli. Meva regulyasiya qilinmagan harorat sharoitida uzoq saqlanishi mumkin. [1.59; 2.23]

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Qo'shiyev H.H., Ergasheva F.Sh., Sayfutdinov U. "Anorchilik" (Anor biologiyasi, anor yetishtirish agrotexnikasi, anorni zararkunanda va kasalliklardan himoya qilish). Darslik. Guliston. 2020. -193 bet.
2. Richard Ashton, Barbara Baer, David Silverstein. "The incredible pomegranate plant & fruit" Third Millennium Publishing. 2006 y. 162p.
3. Elyor Berdimurodov, Ilyos Eliboyev, Khasan Berdimuradov, Abduvali Kholikov, Khamdam Akbarov, Omar Dagdag, Mohamed Rbaa, Brahim El Ibrahim, Dakeshwar Kumar Verma, Rajesh Haldhar, Nadia Arrousse (2022). *Green β -cyclodextrin-based corrosion inhibitors: Recent developments, innovations and future opportunities*. Carbohydrate Polymers 292 (2022) 119719. <https://doi.org/10.1016/j.carbpol.2022.119719>
4. Chandra R., Babu K.D., Jadhav V.T., Teixeira da Silva J.A. Origin, history and domestication of pomegranate // Fruit, Vegetable and Cereal Science and Biotechnology.-2010.-V. 4(2).-P.1- 6.